

Talousarvio 2026 ja taloussuunnitelma 2026 - 2028

KH 24.11.2025
383/02.02.00/2025

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Lain mukainen talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Valtuusto päätti 10.11.2025 § 73 vuoden 2026 tuloveroprosentista ja kiinteistöveroprosenteista. Tuloveroprosenttia valtuusto päätti nostaa 0,5 % -yksikköä, 9,4 %:sta 9,9 %:in. Kiinteistöveroprosentit valtuusto päätti pitää ennallaan. Yleishyödylliset yhteisöt vapautettiin edelleen kiinteistöverosta.

Kunnanjohtajan talousarvioehdotus vuodelle 2026 käsiteltiin yhteistoiminnallisesti YHTY:n kokouksessa 12.11.2025. YHTY ei antanut lausumaa kunnanjohtajan talousarvioehdotukseen. Sivistyslautakunta ja tekninen lautakunta ovat käsitelleet talousarvioitaan 5. ja 6.11.2025.

Talousarvio vuodelle 2026 osoittaa huomattavaa alijäämää. Suunnitelmavuodet 2027 ja 2028 on laadittu käytettävissä olevin tiedoin ja niissä on olettamana valtionosuusuudistuksen eteneminen suunnitellulla tavalla ja suunnitellussa aikataulussa. Suunnittelukauden vuosien lukuihin liittyy selvästi tavanomaista enemmän epävarmuutta, muun muassa hyvinvointialueen kanssa keskeneräisten sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten vuoksi ja keskeneräisen kiinteistöverouudistuksen tunnistamattoman kokonaisvaikutuksen vuoksi. Kumulatiivista ylijäämää on aiemmilta vuosilta kertynyt kunnan taseeseen noin 1,4 miljoonaa euroa, jolla vuoden 2026 alijäämä voidaan kattaa pääosin. Sen sijaan suunnitelmavuoden 2027 osalta vaaditaan kunnan tulopohjaa vahvistavia toimenpiteitä.

Vuoden 2026 talousarvio on sivistyslautakunnan osalta saatu talouskehykseen siten, että valmistaudutaan keskittämään päivähoito 1.8.2026 alkaen päiväkodin kirkonkylän toimipisteeseen. Aleneva päivähoitotarve mahdollistaa tämän ratkaisun tilojen puolesta. Vuoden

2026 aikana tämä toimenpide yhdessä lapsimäärän aleneman kanssa tuottaa säästöä noin 50.000 euroa etenkin henkilöstömenoissa. Seuraavina vuosina säästö on noin 100.000 euroa vuodessa.

Kunnan talousarviossa ei ole varattuna määrärahaa mahdollisista hankintalain muutoksista aiheutuvista ostopalvelujen kilpailutusten aiheuttamista palvelutuottajien vaihdoksien projektikustannuksista. Tällä hetkellä ei vielä ole tiedossa hankintalain sisällön lopullinen muoto eikä lain siirtymäaikojen pituus, eikä myöskään itse lain voimaantulon ajankohta.

Kunnan epätasapainossa oleva käyttötalous rajaa myös voimakkaasti kunnan investointikykyä. Tämän vuoksi investoinneissa joudutaan tekemään priorisointia. Tämän vuoksi on tärkeää, että kunnan kiinteistökannan rakennusteknisestä kunnosta huolehditaan on olemassa olevien pitkän tähtäimen korjaussuunnitelmien mukaisesti. Myös kunnan elinvoimaa vahvistavia investointeja on myös kyettävä määrätietoisesti toteuttamaan.

Sekä aikaisempiin että uusiin talouden tasapainottamistoimiin perustuvista, toteutetuista toimenpiteistä huolimatta nyt valmisteltua kolmen vuoden taloussuunnitelmaa ei saatu vuoden tasapainoon. Keskeisenä syynä tähän on peruspalvelujen valtionosuuden painumien negatiiviseksi hyvinvointialueelle siirtyvien sote-palvelujen menojen siirtolaskelmien perusteella. Lähtökohtana tähän ovat tilastollisesti todennettavissa olevat kunnan asukaskohtaisesti suuret sote-menot viime vuosilta. Kunnan talouden tasapainoon saattaminen vaatii etenkin tulopohjan vahvistamista, koska uusien merkittävien kustannussäästöjen löytäminen ei ole realistista.

Talousarvion seurantaan ja raportointiin tulee kiinnittää huomiota kaikilla toimialoilla ja mahdolliset menoylitykset tulee ensisijaisesti kattaa kunkin toimialan talousarvion sisältä.

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 0447209047

Kj:n päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää hyväksyä talousarvion vuodelle 2026 ja taloussuunnitelman vuosille 2026 - 2028 liitteen mukaisena, sekä esittää ne edelleen valtuuston hyväksyttäväksi. Lisäksi kunnanhallitus päättää valtuuttaa kunnanjohtajan ja hallintojohtajan tekemään talousarvioasiakirjaan tarvittaessa teknisluonteisia korjauksia.

Päätös